

РОЗКРИТТЯ ЗМІСТУ ДЕФІНІЦІЇ «ФІНАНСОВЕ ПРАВО» В КОНТЕКСТІ ЗАКОНОДАВЧОГО СЕГМЕНТУ

Гузенко О.П.

*Донецький юридичний інститут МВС України,
кандидат економічних наук, доцент*

Сучасність доводить, що фінансове право нарощує свої пріоритети в науковому секторі розвитку країни. Здатність фінансового права забезпечувати правову основу вирішення різних проблематичних аспектів в сфері економіки, оподаткування, банківського середовища, облікових операцій, митних питань підкреслює доцільність та необхідність постійного наукового пошуку трактування його сутності з позиції сучасних аспектів розвитку країни взагалі. Мається на увазі доволі стрімке внесення змін в законодавчі регулятори, які торкаються фінансово - правових питань як макроекономічного, так і мікроекономічного рівня.

Варто наголосити на тому, що питання сутнісної характеристики фінансового права як дефініції постійно знаходить своє місце в наукових розробках різних вчених. При цьому як правило розкриття сутності даної дефініції проводиться вченими з позиції проблематики власних досліджень. Такий підхід ми вважаємо дещо нівелює окремі сегменти змістовності дефініції так, як має тісний зв'язок безпосередньо з темою певного дослідження. До складу науковців, які присвятили свої розробки уточненню змістовності дефініції «фінансове право» пропонується віднести: М. Г. Волощук, Т. О.Карабін, М. В. Менджун [1], О. П. Орлюк. [2], О. М. Бандурка, О. П. Гетманець, Ю. М. Жорнокуй та ін. [3], Вишновецький В. М., Пивовар Ю. І., Устинова І. П. [4] М. П. Кучерявенко, О. О. Дмитрик, О. А. Лукашев та ін. [5] та інших. Зазначені науковці у своїх працях не лише визначають змістовність дефініції «фінансове право», а перш за все уточнюють доцільність введення окремих сегментів для розкриття більш предметної її сутності.

Нагадаємо на протязі всього ХІХ ст. фінансове право розвивалось у нерозривній єдності з економічною наукою з позиції фінансового сегменту та з правовою складовою, якій надавався зміст регулятора фінансово-економічних відносин між різними суб'єктами.

З цього приводу досить змістовно висловилися автори енциклопедичного словника, а саме вчені Ф. А. Брокгауз та І. А. Ефрона. На їх погляд «...фінансова наука належить, з одного боку, до циклу економічних наук, а з іншого – до наук правових» [6].

Ми погоджуємося з позицією Т. А. Латковською [7] стосовно того, що вітчизняне фінансове право як наука «...представляє собою галузь фундаментальних знань та науково-практичних юридичних знань, покликану забезпечити глибоке теоретичне та практичне освоєння фінансового права як галузі права, розвиток та удосконалення фінансового законодавства, практики його застосування, а також правове навчання, з метою підвищення рівня фінансово - правової грамотності в країні».

Зрозуміло, що виконуючи роль правового регулятора дефініція «фінансове право» з позиції сутнісної характеристики має не лише включати зазначений сегмент, а перш за все розкривати його призначення.

Ми вважаємо, що правовий аспект, в розкритті змістовності дефініція «фінансове право» має зайняти пріоритетне значення так, як без нормативно-законодавчого регулятора певної фінансової операції відбувається порушення умов її проведення та документального оформлення. Безумовно наслідком таких подій стає порушення законодавчого акту, що тягне за собою доволі значний рівень відповідальності.

Практична діяльність показує, що фінансове право з наукової позиції визнано одним із провідних аспектів нормативно-законодавчій базі відповідного спрямування. З юридичної позиції такий підхід обумовлено наступними явищами:

По-перше, найважливіші сфери життя суспільства країни спираються на правові регулятори сфери фінансового права.

По-друге, фінансове право більшість науковців, політиків та фахівців у сфері фінансів вважають галуззю публічного права. Обґрунтуванням такої тези виступає той факт, що на фінансове право покладається обов'язок забезпечення чіткої взаємодії між ключовими сферами фінансів макроекономічного та мікроекономічного рівня у відповідності з стратегічним розвитком країни.

По-третє, на думку багатьох вчених дефініція «фінансове право» має бути включена до системи утворюючих категорій в контексті фінансово – правового регулювання життя суспільства. Поглиблюючи дослідження варто звернутися до праці колективу вітчизняних науковців [3], котрі звертають увагу на те, що «...фінансове право як наука становить сукупність положень, правові доктрини щодо фінансового права як галузі права».

Науковці обґрунтовують той факт, що науці фінансового права властиві певні особливості. Вони поділяють думку стосовно того, що фінансове право варто вважати суспільствознавчою наукою, котра може піддаватися всіляким деформаціям. Крім того науковці вважають, що саме фінансове право покликано такі фінансово-правові відносини, які за своєю природою належать до публічних, що мають місце тільки у сфері державних фінансів.

При цьому науковці застерігають, що у сфері приватних фінансів, де відносини відображають рівноправність їх суб'єктів, діють норми цивільного права. Спираючись на вищевикладене колектив вітчизняних науковців О. М. Бандурка, О. П. Гетманець, Ю. М. Жорнокуй та ін. [3] запропонував визначати дефініцію «фінансове право» як «...сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини щодо формування, розподілу, використання та контролю публічних фінансових ресурсів (централізованих і децентралізованих грошових фондів держави та органів місцевого самоврядування) з метою забезпечення належної реалізації публічних потреб».

В свою чергу М. Г. Волощук, Т. О. Карабін, М. В. Менджун [1] надають аналогічну характеристику змістовності дефініції «фінансове право», лише доповнюють її сегментами обов'язкової реалізації завдань та функцій публічних фінансових ресурсів».

Доволі змістовне трактування дефініції «фінансове право» надають у своїй праці К. А. Гурковської, О. Б. Мороз, Ю. С. Назар та Л. М. Сукмановської [8]. Науковці пропонують два варіанти характеристики зазначеної категорії.

За першим варіантом дефініція «фінансове право» представляє собою «...публічну галузь права, що містить сукупність юридичних норм, які регулюють суспільні відносини, що виникають у процесі створення, розподілу й використання фондів коштів (фінансових ресурсів) держави та органів місцевого самоврядування, необхідних для реалізації їх завдань і функцій».

За другим варіантом науковці обмежуються лише таким регуляторним сегментом фінансового права. На їх погляд як «...фінансове право регулює специфічний вид відносин, що виникають у процесі формування, розподілу і використання централізованих та децентралізованих фондів коштів, необхідних для виконання функцій органами держави і місцевого самоврядування».

Спираючись на наведене, зробимо деякі висновки і зазначимо, що у більшості випадків дефініція «фінансове право» трактується науковцями з позиції галузі права. Це пов'язано з тим, що фінансове право, з одного боку, є представником публічного права, а з іншого боку, сприяє вирішенню фінансових проблем макроекономічного та мікроекономічного рівня в залежності від потреб суспільства. Ми вважаємо враховуючи доволі значну амплітуду правових регуляторів, які виступають складовими фінансового права, доцільно у майбутньому передбачити можливість розробки Кодексу фінансового права, який би включив синтез інформаційної бази за принципом предметного призначення фінансово – правових відносин.

Література:

1. Волощук М.Г., Карабін Т.О., Менджул М.В. Фінансове право: навч. посіб. Ужгород, 2017. 244 с.
2. Орлюк О.П. Фінансове право: академічний курс: підручник К.: Юрінком Інтер, 2010. 808 с.
3. Фінансове право: підручник / [Бандурка О. М., Гетманець О. П., Жорнокуй Ю. М. та ін.]; заг. ред. О. П. Гетманець. Х.: НУВС, 2017. 392 с.
4. Вишновецький В.М., Пивовар Ю.І., Устинова І.П. Фінансове право України: навч. посіб. Тернопіль: Вектор, 2015. 364 с. 109
5. Фінансове право: підручник / [М.П. Кучерявенко, О.О. Дмитрик, О.А. Лукашев та ін.]; ред. М.П. Кучерявенка. Х.: Право, 2016. 440 с.
6. Бутич І. Л. Брокгауза і Єфрона енциклопедичний словник. Українська літературна енциклопедія. К.: Наук. думка, 1988. Т. 1. 236 с.
7. Латковська Т.А. Розвиток науки фінансового права – запорука розвитку української держави. Наукові праці НУ ОЮА. 2012. С. 9-18.
8. Фінансове право України: навч. посіб. (у схемах, таблицях та коментарях) / Бурковська К.А., Мороз О.Б., Назар Ю.С., Сукмановська Л.М. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 308 с